

Vischnaunca Lumnezia

RAPPORT ANNUAL 2023

Rapport dil president communal	1 - 2
Activitad politica	3
Departament presidial, administraziun, segirtad publica, finanzas, taglias	4 - 10
Departament educaziun	11 - 12
Departament cultura	13 - 16
Departament traffic, ovras publicas, ambient	17
Departament fatgs da baghegiar	18
Departament agricultura	19
Departament forestalesses	20 - 21
Departament turissem, svilup d'economia	22
Engraziament e proposta	23
Funcziunaris	24
Collaboraturs	25
Quen annual e rapports da revisiun	annexa tier il rapport annual, document separau

FOTOGRAFIAS

- Mattias Nutt
- Fundaziun da cultura Lumnezia
- Scola Lumnezia
- Schefs dils departaments communal

IMPRESSUM

Editura	Vischnaunca Lumnezia 7144 Vella
Layout e squetsch	Vischnaunca Lumnezia 7144 Vella

PLAID INTRODUCTIV

Nus essan ils Lumnezians!

Igl onn 2023 ei ius a fin plein legria e satisfacziun e quei suenten in onn da gestiun fetg intensivs. Cumparegliau cun ils schabets da catastrofas, da conflicts, da malfatgs, da malruaus che schabegian actualmein sigl entir mund astgein nus Lumnezianas e Lumnezians engraziar ed apprezziar il nies da casa cun in ferm fundament nua che nus vivin ed astgein guder mintga di da buna sanadad, senza temas, din viver comunablamein ed en buna cumpignia. Nus vein in suttetg e stuein buca far quitaus per nosa existenza. Perencunter exista ellas tiaras pericilitadas da malfatgs, d'uiara, da malauras, e.d.v. fetg grondas pitgiras e nua la populaziun viva al minimun dall'existenza ni schizun senza existenza, che possedan insumma nuot pli.

La finala lein nus viver en cuminonza, en harmonia, agir el senn da sliaziuns, viver e respectar in l'auter, sescuntrar cun stema, esser sincers, ver plascher ed apprezziar il bi che nus vein.

«Biala Lumnezia, nosa Val splenduras sc'in cural. Val dalla glisch nus tei numnein e tei nus admirein. Praus verdegonts, uauls e vals, pezza sco gronds cristals. Ed entadem il Terri stat, en tutta maiestad. Nus uss rughein, nies Creatur. Protegia quei bischu da catastrofas e nauschs stempraus e ch'el vegni preservaus»

Lein dar in sguard anavos.

Suandontas elecziuns e midadas ha ei dau tier il personal communal.

- Fernando e Sandra Lemos (pedels da scola Vella 130%)
- Jorge Taboada (pedel scola Cuschnaus 80% e per lavurs menaschi tecnic 20%)
- Robert Lang (selvicultur revier forestal 80%)
- Patrick Rothmund e Vincenzo Cangemi (cussegladers da formaziun)
- Regula Eichenberger (collaboratura uffeci da baghegiar 60%) e naven digl 01 da schaner 2024 menadra digl uffeci da baghegiar 70%).
- Ursula Veraguth (collaboratura administraziun communal 80%)
- Manuela Capaul (collaboratura uffeci da baghegiar 60%)
- Wally Liesch (manischunza bus turistic)
- Remo Heisch (manischunz bus turistic)
- Ueli Gloor (finiziun digl engaschament sco manischunz bus turistic)
- Julia Cavegn (collaboratura administraziun 40%)
- Rita Collenberg (collaboratura administraziun 50%)

Suandont entginas fatschentas ch'ei vegnidas discussiunadas e deliberadas dalla suprastanza communal.

- Elegiu Christina Bucher sco geometra revisura naven digl 01. da schaner 2024.
- Approbau project sanaziun via d'uaul Siglin – Val Salischeida.
- Prestudia project sanaziun via la Ritta a Tersnaus.
- Surdau incarica per ils novs urdeins temps liber a Cuschnaus.
- Decidiu d'instradar il project plaz digital crossiety per la vischnaunca.

- Decidiu davart la posiziun dalla vischnaunca Lumnezia tier il project Reit da sanadad Surselva e da separticipar alla societad acziunara.
- Instradau treis revisiuns parcialas (parcadis Davos Munts, plaz da ballapei Vella ed in brat da zona enteifer parcella da baghegiar a Vella).
- Studia per l'intenziun da baghegiar spaci da habitar a Nurtatsch, Vella.
- Vendiu terren da baghegiar el dretg da baghegiar a Vrin e Surchast.
- Decidiu la varianta per la sanaziun dalla punt santeri e la varianta per la nova fermada da posta a Lumbrein.
- Elegiu delegau dalla Spitex Foppa suenten l'elecziun da Selina Crivelli ella cumissiun da quen e gestiun.
- Approbau l'analisa da prighels per la vischnaunca.
- Prolunghiu il decret per la zona da planisaziun dil territori communal.
- Instradau l'elecziun complementara per in commember dalla suprastanza communal sil termin dalla votaziun dils 12 da mars 2023.
- Approbau il concept general per il maletg dil vitgs.
- Concediu il credit per installar turbina el provediment d'aua ell'ARA Turatscha per produczion d'energia.
- Project da participaziun d'affons, giuvenils e seniors.
- Project hallas da sport aviartas per guvenils.
- Elegiu cumissiun da giuventetgna (Elisabeth Lorez, Carla Collenberg, Chiara Weishaupt, Giulio Blumenthal e Sarina Caduff).
- Sanaziun tegia d'alp Bargianicla a Vrin e Seglias su a Camuns.
- Decidiu da schar evaluar ina strategia davart din survetsch social da scola e dina coordinaziun dalla promoziun prematura d'affons pigns ensemen cugl uffeci social cantunal.
- Approbau il rapport dalla planisaziun e participaziun tier la revisiun dalla planisaziun locala per la preexaminaziun entras igl uffeci da planisaziun cantunal.
- Concept dil territori Regiun Surselva.
- Revisiun parciala dalla disposiziun executiva tier la lescha d'energia.
- Approbaziun da divers projects tier sanaziuns da vias communalas e lavurs da manteniment vid vias da meglieraziun.
- Sanaziun via da meglieraziun Sur Val-Davos Munts.
- Sanaziun tetg dalla tegia Alp Sogn Carli incl. indrez fotovoltaic e nova lingia da latg.
- Instradau project e-voting.
- Lescha da personal e disposiziuns executivas per la vischnaunca.
- Sanaziun plaz scola Cuschnaus incl. infrastruttura da temps liber.
- Scadenza dalla concessiun d'aua dallas Ovras electricas Zervreila AG.
- Fiasta giuven burgheis ils 27 d'october 2023.
- Project sanaziun via cantunala Lumbrein.
- Deliberau credit e surdau lavur per la sanaziun dalla pegna el center communal a Degen e Vignogn.

- Consultaziun plan directiv d'energia (KRIP-E) cantunal.
- Consultaziun strategia dalla biodiversitat cantunala.
- Consultaziun proxima generaziun (NextGen) dalla Regiun Surselva.
- Studia e concept infrastruttura da sport (plaz da ballapei) a Vella.
- Preventiv 2024.
- Surdau lavurs per la planisaziun dil stabiliments dall'Alp Sezner a Vignogn.

Duront igl onn vargau han giu liug quater radunonzas communalas.

Finanzas

Il quen da gudogn e sperdita muossa entradas da CHF 18'159'538.22 ed expensas da CHF 16'141'529.59. Quei munta sut il streh in cashflow da buca meins che CHF 2'363'289.62. La vischnaunca ha investau igl onn 2023 buca meins che CHF 4'205'244.43. Suenter las deducziuns dallas subvenziuns resta ina summa netta d'investiziun da CHF 2'741'672.53.

Igl onn 2024 spetga nus vinavon plein incaricas, seigi quei el sector dil svilup economic, el sector dalla sanadad, el sector dil provediment d'energia, dil provediment d'aua, tier la revisiun dalla planisaziun, tier la realisaziun dil projects preventivai, e.d.v. Nus vegnin a s'engaschar cun tut nossas forzas per dar damogn a quellas incaricas e per saver render nosssa vischnaunca vinavon attractiva per tut las generaziuns. Ei pretenda persuentar igl engaschi dad in e scadin.

Jeu engraziel a Vus caras convischinas e cars convischins pil sustegn ch'ieu sco era la suprastanza han astgau guder duront igl onn vargau. Engraziar less jeu era alla commembra ed als commembers da suprastanza che s'engaschan cun grond anim pil beinstar da nosssa vischnaunca. In special engraziament admettel a tut nos collaboraturs e collaboraturas per lur grondiusa lavur prestada per nosssa vischnaunca.

*Daniel Solèr,
president communal*

Vesta da Surcasti, Suraua

VOTAZIUNS E RADUNONZAS

Votaziuns all'urna

12/03/2023 (cantunal), participaziun da votar 12.63%

- Realisaziun dil Center dalla scol'aula specialisada dil Grischun: 171 gie / 41 na

13/02/2022 (communal), participaziun 42.37%

- Approbaziun dalla Lescha da personal per la vischnaunca Lumnezia: 559 gie / 109 na

12/03/2023

Elecziun complementara per in commember dalla suprastanza communal per il rest dalla perioda d'uffeci 2021-2024

- Neginas candidaturas

18/06/2023 (federal), participaziun da votar 31.93%

- Realisaziun dil project OECD/G20 davart l'imposiziun dallas grondas gruppas d'interpresas: 402 gie / 125 na

18/06/2023 (federal), participaziun da votar 32.62%

- Lescha federala davart las finamiras da protecziun dil clima, davart l'innovaziun e davart dil rinforzament dalla segirtad d'energia: 259 gie / 290 na

18/06/2023 (federal), participaziun da votar 32.22%

- Midada dils 16 da december 2022 dalla lescha da Covid-19: 283 gie / 255 na

Radunonzas communalas

Vischinas e vischins ein vegni envidai a quater radunonzas communalas. En quellas ei vegni decidiu davart il pei da taglia da 90% dalla taglia cantunala ed approbau il quen e preventiv communal.

Ils suandonts rendaquens ein vegni approvai:

- Sanaziun dil provediment d'aua dils uclauns Lumbrein
- Sanaziun dalla via da meglieraziun Camadra – Tschantegn el vischinadi da Lumbrein
- Avertura dil quartier Bual el vischinadi da Morissen
- Sanaziun via da quartier Trutg el vischinadi da Vella

La radunonza communal ha concediu credits per projects:

- CHF 300'000 Cumpra d'in auto cistiarna pil corp da pumpiers
- CHF 750'000 Sanaziun Alp sogn Carli el vischinadi da Morissen
- 980'000 Sanaziun dils parcadis, canalisaziun, lingias d'electricitad, el vischinadi da Degen (Vattiz)
- CHF 120'000 Ruta dad ir cun velo «Nino Schurter Biketrail» el vischinadi da Suraua (Uors)
- CHF 250'000 Sanaziun dil plaz scola Cuschnaus el vischinadi da Morissen
- CHF 320'000 PumpPark cun adattaziun digl areal da scola Cuschnaus el vischinadi da Morissen.
- CHF 1'380'000 Avertura dalla via Uaul Zuord el vischinadi da Lumbrein/ Suraua (Surcasti)
- CHF 200'000 Sanaziun dalla pegna center communal el vischinadi da Degen

La radunonza communal ha plinavon

- approbau la Lescha da personal per la vischnaunca Lumnezia per mauns dalla votaziun all'urna
- approbau la revisun parziala dalla planisaziun locala, midada plan da zonas per las parcelas nr. 4597, Vella nr. 8553, Degen (Vattiz)
- approbau la revisiun parziala dalla zona per in parc da reiver a Triel, Vella
- Visau la renovaziun dallas concessiuns vertentas dalla Kraftwerke Zervreila AG per mauns dalla votaziun all'urna

Allas radunonzas communalas dil 2023 han intragliauter 62 persunas priu part.

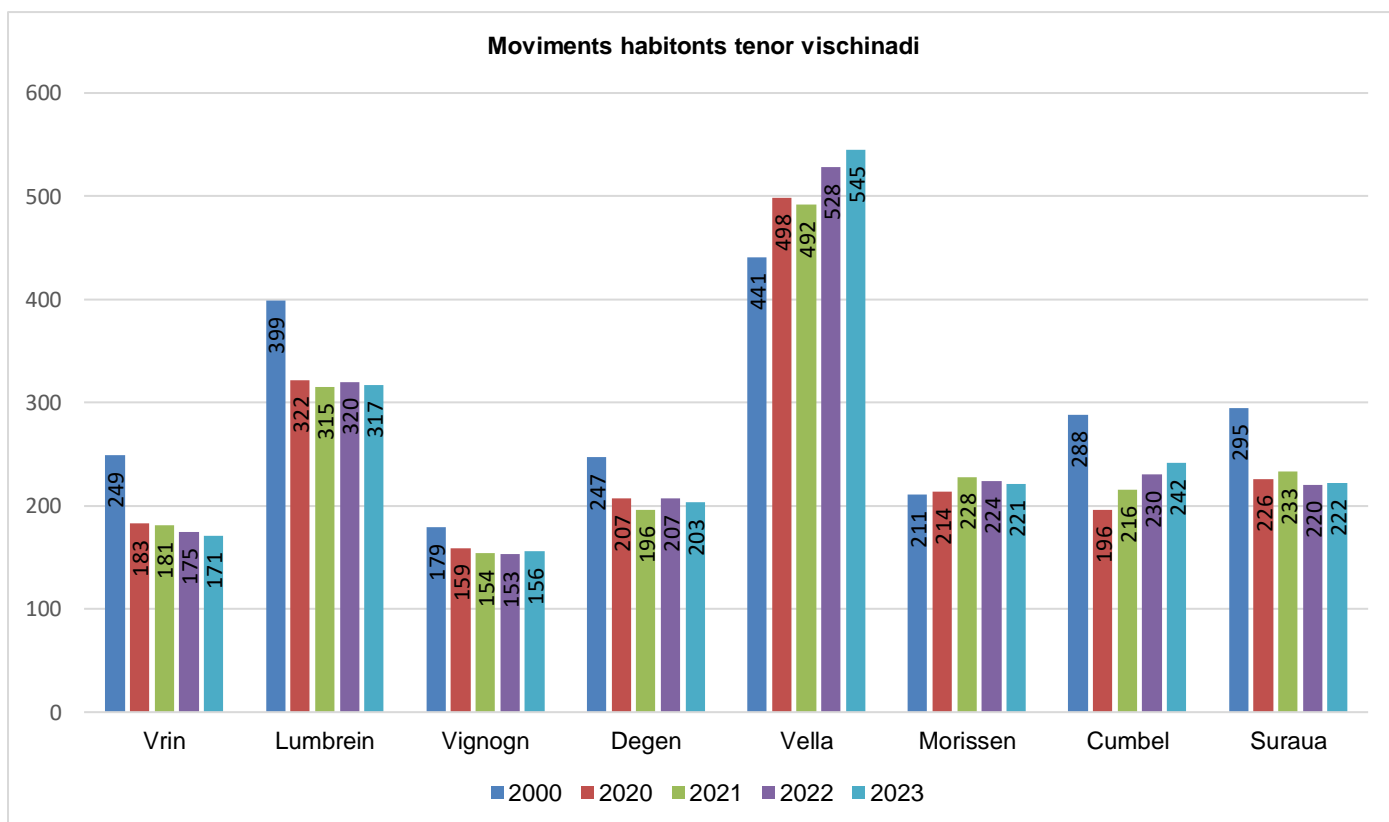
Suprastanza communal

La suprastanza communal ei seradunada per 22 sedutas ed in di da strategia.

Camuns, Suraua

STATISTICAS DALLA CONTROLLA DA HABITONTS

Uors, Suraua

Naschientschas 2023

13-01-2023	Levin Tanno, Vella	14-08-2023	Valentin Capaul, Lumbrein
23-02-2023	Leano Caduff, Vella	21-08-2023	Yaro Enea Melchior Montalta, Morissen
23-04-2023	Luca Demont, Vella	04-09-2023	Fabio Solèr, Vella
30-05-2023	Gianna Derungs, Vignogn	05-10-2023	Ida-Maria Collenberg, Lumbrein
05-06-2023	Joris Arpagaus, Cumbel	22-10-2023	Iris Valentina Camacho de Olival, Vattiz
24-06-2023	Jara Rohrer, Vattiz	24-10-2023	Aylin Alig, Vella
09-08-2023	Jasmin Oggier, Morissen	25-10-2023	Nala Bühler, Vella
11-08-2023	Nino Caviezel, Vella	28-12-2023	Hannah Victoria Derungs, Lumbrein
11-08-2023	Gianna Maria Derungs, Surcasti	29-12-2023	Lilith Eleo Horni, Tersnaus

Senioras e seniors dad 85 onns e dapli per 31-12-2023

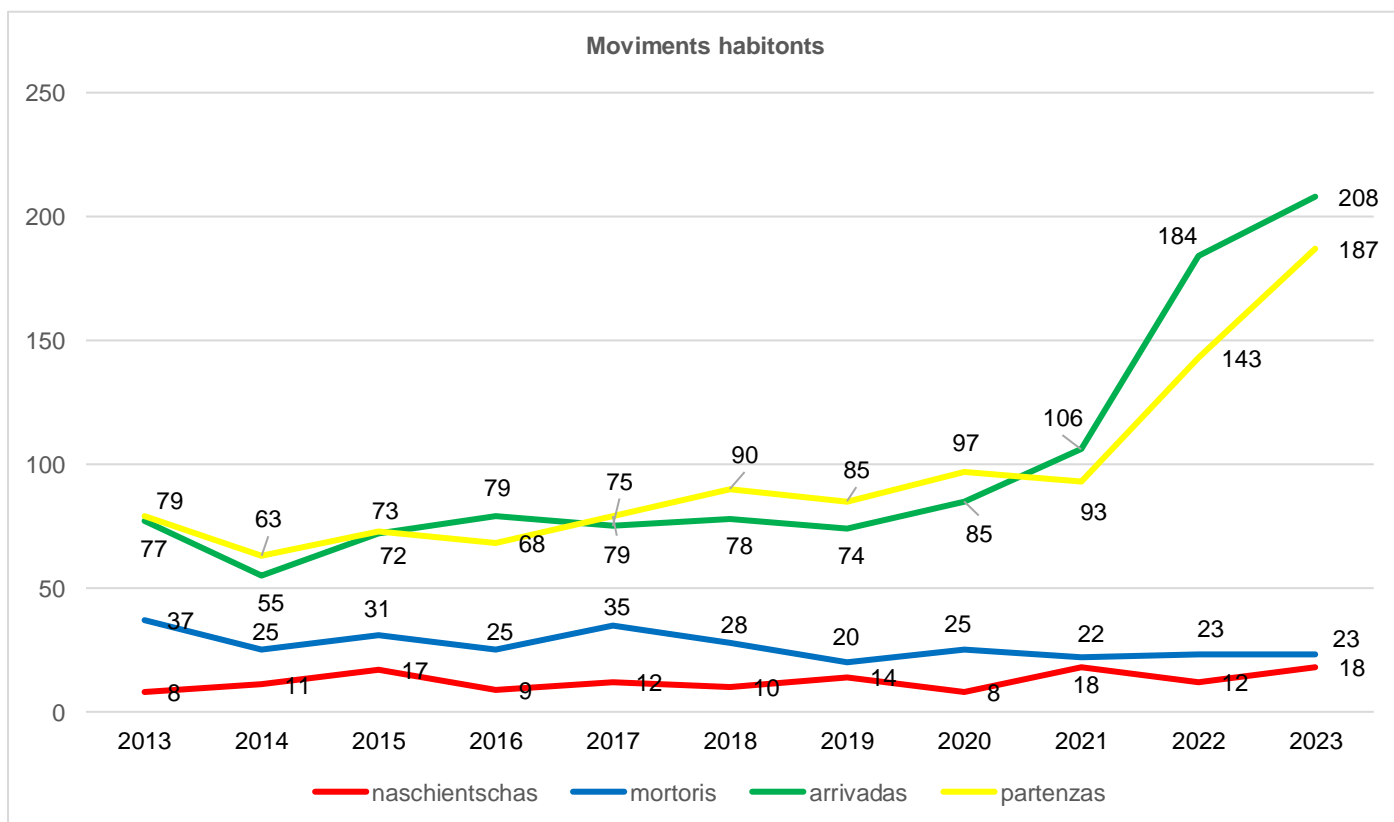
08-09-1924	Solèr-Caminada Maria Catrina, Vella	13-09-1935	Blumenthal Elisabeth, Vella
12-11-1925	Capaul-Caminada Anna Ursula, Vella	27-09-1935	Caminada-Casanova Thomas, Lumbrein
01-01-1927	Mont Maria Antonia, Vella	14-11-1935	Caviezel-Caminada Turthè, Vrin
13-02-1927	Arpagaus-Tönz Ida Katharina, Vella	09-12-1935	Demont-Derungs Rest Cundrau Giusep, Vella
19-08-1927	Caduff-Elvedi Albert Anton, Cumbel	13-12-1935	Caminada-Beer Helen, Lumbrein
16-09-1927	Arpagaus-Elvedi Maria Alexandra, Vella	19-01-1936	Pelican Ursula, Vrin
18-04-1928	Alig-Caminada Simeon, Vella	20-01-1936	Casanova-Arpagaus Maria Bernardetta, Vignogn
16-03-1929	Cabalzar-Capaul Josefa Fidelia, Vella	15-02-1936	Caduff Alfred, Vella
18-03-1929	Schmidt Rosina Viktoria, Degen	29-02-1936	Cabalzar Josef Andreas, Degen
20-03-1929	Casanova-Derungs Josefa Catrina, Vella	09-03-1936	Lerchi-Derungs Julia Giusepa, Vella
14-05-1929	Degiorgi Pia, Vella	21-04-1936	Capaul-Capaul Vendelin, Lumbrein
19-05-1929	Vieli-Candinas Maria Imelda, Cumbel	15-05-1936	Siegenthaler-Casanova Fernand, Vella
05-09-1929	Solèr-Pelican Johann, Vrin	29-05-1936	Casanova-Arpagaus Johann Georg, Vignogn
18-01-1930	Campeol-Ducatel Andrée Laetitia Octavie, Peiden	15-06-1936	Brand-Hugelshofer Fritz, Vella
17-02-1930	Capaul Maria Clara, Vella	03-08-1936	Pelican-Solèr Margaritha, Vella
12-11-1930	Lombris-Casanova Philippina, Vella	24-08-1936	Gartmann-Casanova Anna Margaritha, Vignogn
23-11-1930	Derungs-Job Katharina, Vignogn	09-10-1936	Pelican-Casaulta Theresia, Lumbrein
31-01-1931	Capaul-Capaul Maria Marcella, Lumbrein	11-10-1936	Hossmann-Decurtins Jacob, Cumbel
12-03-1931	Solèr-Pelican Genoveva, Vrin	29-11-1936	Caviezel-Caminada Theodor, Vrin
18-05-1931	Projer-Lombris Maria Vinzenza, Vella	01-01-1937	Andreoli-Derungs Josef Anton, Vignogn
25-05-1931	Pelican-Caminada Maria, Vrin	01-02-1937	Casanova Lorenz Vinzenz, Vignogn
21-07-1931	Capaul-Cabalzar Margretha, Degen	13-03-1937	Caduff-Camiu Imelda Josefina, Cumbel
11-10-1931	Gross Paul, Uors	19-03-1937	Casanova-Caminada Gabriel, Vella
06-01-1932	Solèr-Derungs Otto, Vella	19-03-1937	Lombris Rockus Vinzens, Vella
22-01-1932	Caminada-Casanova Rest Gieri, Vella	19-03-1937	Lombris-Lechmann Pius Josef, Vella
31-01-1932	Projer-Lombris Johann Casper, Vella	14-04-1937	Louman Hendrik Willem, Cumbel
04-06-1932	Fischer-Pelican Christina Monica, Vella	30-05-1937	Caduff-Caviezel Augustin, Morissen
17-07-1932	Caminada-Caviezel Marie, Vrin	04-07-1937	Casanova-Derungs Silvio Anton, Vignogn
03-10-1932	Derungs Barla, Camuns	07-07-1937	Caduff Margretha, Vattiz
22-10-1932	Arpagaus Maria, Uors	08-07-1937	Casaulta-Sgier Anselm Giusep, Lumbrein
29-10-1932	Weishaupt-Caduff Alois, Degen	28-07-1937	Caminada Tiburzia, Vrin
08-01-1933	Solèr-Derungs Maria Josefa, Camuns	07-09-1937	Casanova-Arpagaus Ursulina, Vella
07-03-1933	Caviezel-Reinhard Johann Anton, Vrin	07-09-1937	Casanova-Blumenthal Christian Joseph, Vignogn
22-09-1933	Arquisch-Casanova Silvia, Vella	07-11-1937	Alig-Caminada Ida, Vella
23-04-1934	Capaul-Caminada Ursulina, Lumbrein	08-11-1937	Caminada-Caviezel Franzina, Vrin
26-04-1934	Casanova-Gartmann Alois, Lumbrein	17-11-1937	Sgier-Camenisch Ursula Antonia, Vella
27-04-1934	Caduff-Camenisch Rosa Maria, Vella	23-01-1938	Caminada-Caviezel Bernardetta, Vrin
19-05-1934	Caduff-Elvedi Josefa Anastasia, Cumbel	05-02-1938	Fasser Gertrud, Vella
20-05-1934	Blumenthal Maria Angelina, Vella	21-02-1938	Sauter-Riesen Margrit, Lumbrein
19-09-1934	Derungs Margretha, Camuns	03-04-1938	Cajochen Johann Casper, Vattiz
29-10-1934	Capaul-Caminada Ursula, Lumbrein	05-05-1938	Capaul-Capaul Glieci Anton, Lumbrein
11-11-1934	Elvedi-Caduff Martina, Vella	22-06-1938	Casanova-Casanova Anna Dorathea, Vignogn
15-02-1935	Casanova-Brüllhardt Josef, Vignogn	18-07-1938	Lombris-Casanova Johann Fidel, Vella
30-05-1935	Tanno-Blumenthal Silvia, Vella	05-09-1938	Demont Angelina Marcella, Vella
19-06-1935	Derungs-Blumenthal Alois, Vella	30-10-1938	Cavegn-Caminada Alois, Vella
04-08-1935	Caviezel-Solèr Sep Fidel, Vrin	01-11-1938	Caviezel Johann Joseph, Vrin
20-08-1935	Derungs Adolf, Morissen	19-12-1938	Casanova Maria Theresa, Vignogn

Nos defuncts 2023

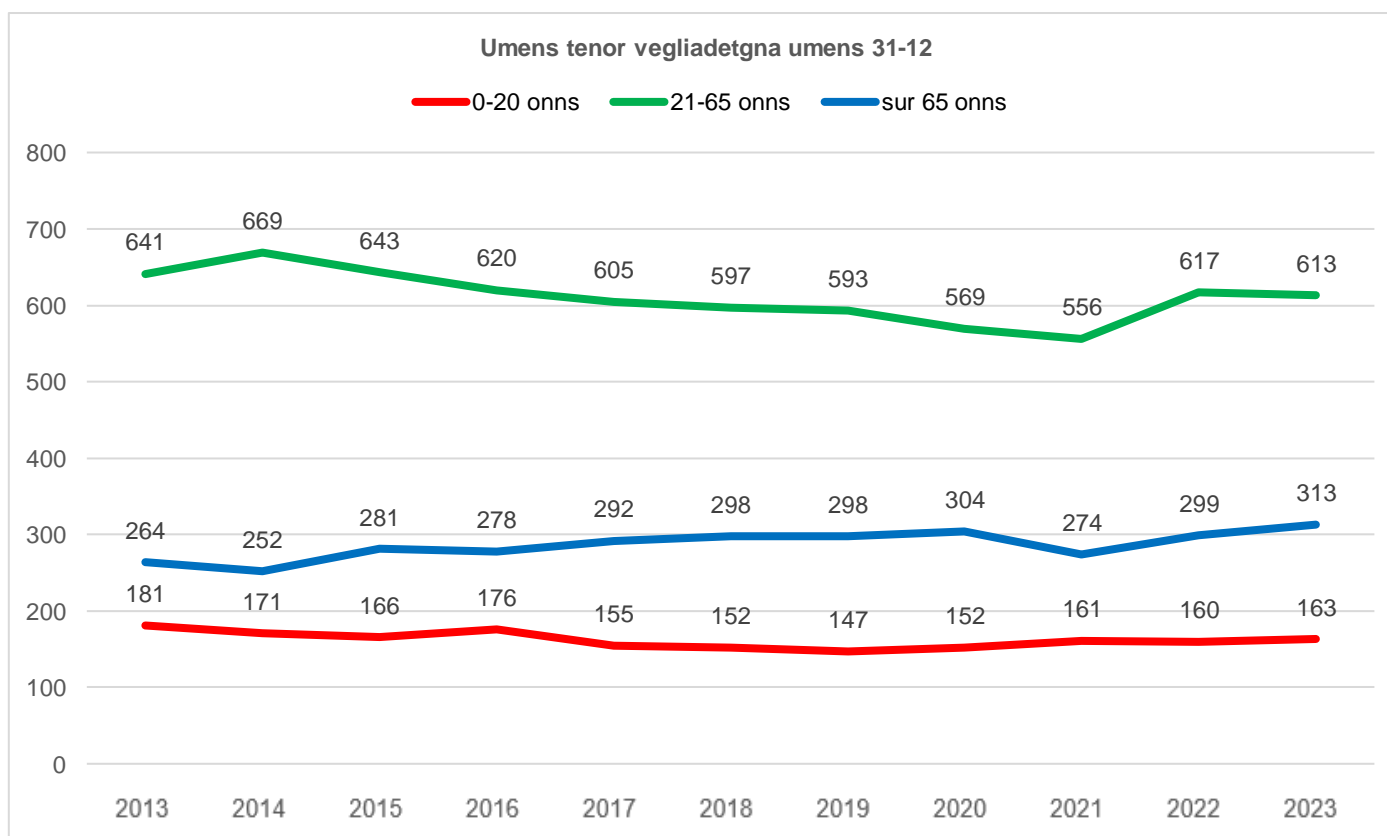
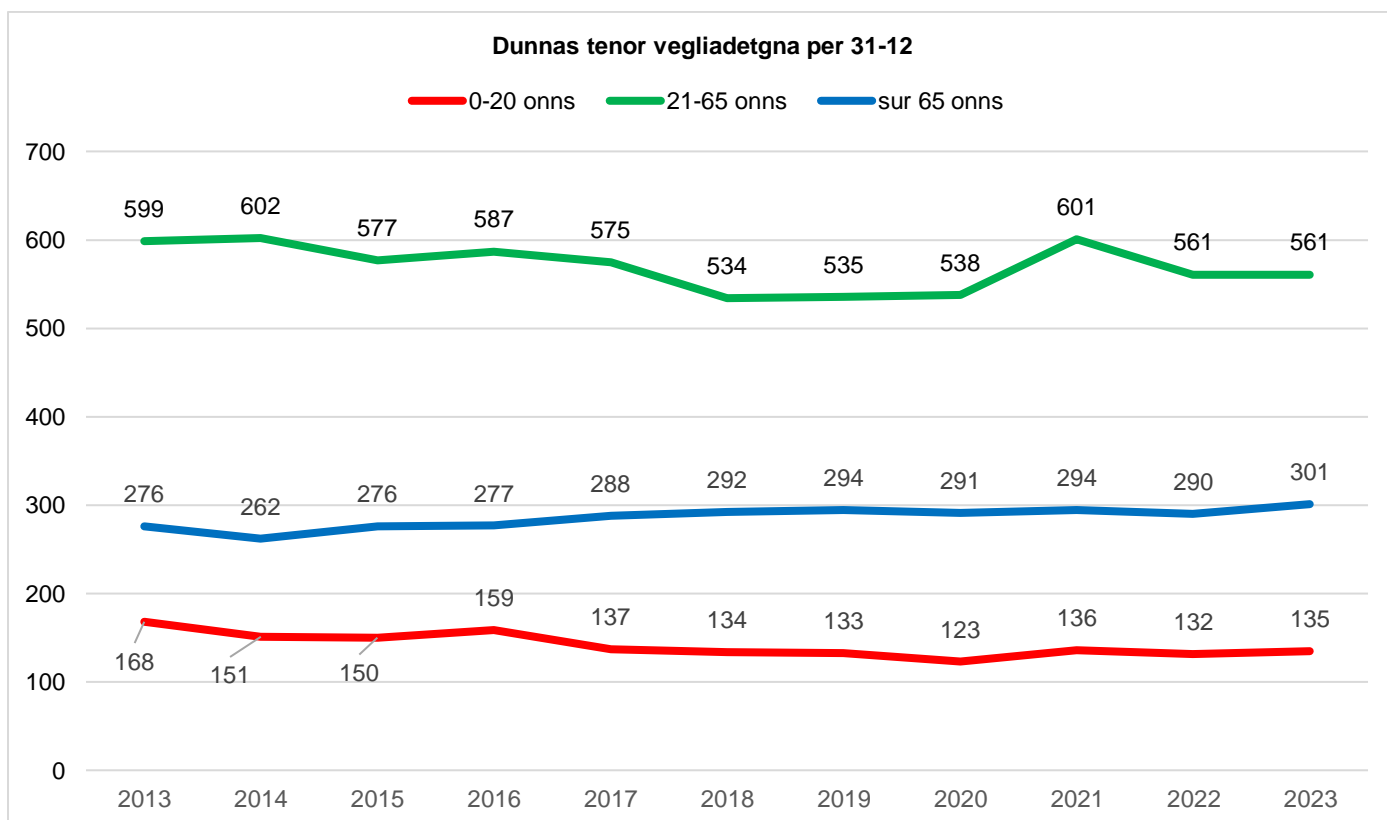
11-01-2023 Arpagaus Maria Christina Vinzenzia, Vella (*1929)
 11-01-2023 Zehnder Katharina Mathilde Frieda, Cumbel (*1956)
 09-02-2023 Montalta Maria Mathilda, Vella (*1926)
 09-02-2023 Cuccuru Fidelina, Vella (*1932)
 19-03-2023 Cantieni Sigisbert, Degen (*1948)
 19-03-2023 Capaul Maria, Vella (*1938)
 02-04-2023 Gliott-Cantieni Ruth Elisabeth, Vella (*1949)
 07-04-2023 Derungs Seraphin Emil, Vignogn (*1950)
 03-05-2023 Capaul Lorenz Josef, Tersnaus (*1942)
 26-05-2023 Brand Erika Maria, Vella (*1937)
 28-05-2023 Caduff Irma Antonia, Vella (*1930)
 29-06-2023 Schubiger Elisabeth, Cumbel (*1953)
 10-08-2023 Solèr Maria Jacobina, Lumbrein (*1950)
 03-09-2023 Caduff Maria Agatha, Vella (*1923)
 16-09-2023 Albin Maria Rosa, Vella (*1931)
 23-09-2023 Campeol Roger Secondo, Peiden (*1946)
 08-10-2023 Casanova Barla Dorathe, Vella (*1938)
 21-10-2023 Caduff Giosch Clemens, Vattiz (*1945)
 11-11-2023 Alig Marcus, Vella (*1934)
 29-11-2023 Casanova Paulina, Vella (*1928)
 02-12-2023 Arquisch Irma, Vella (*1934)
 19-12-2023 Blumenthal Emilia Margretha, Degen (*1932)
 20-12-2023 Collenberg Meinrad, Morissen (*1942)

Baselgia s. Gion Camuns, Suraua

Departament presidial

SEGIRTAD PUBLICA

Menaschi da pumpiers

Igl onn da menaschi 2023 dils pumpiers ei staus in plitost ruasseivel cun in decuors usitau. Denton ha era igl onn 2023 pretendiu da sescolar vinavon e seperfectuar sin differents secturs. Quei che astga denton era buc muncar ei la buna cumpignia che regia duront ni suenter ils exerchezis ni era suenter il seracass. Aschia vegn la collegialitad e la fidonza rinforzada. Aschia vein era astgau guder la tscheina da finiziu, la quala che ha giu liug quella gada decentral, aschia che mintga pumpier che ha frequentau la davosa sera d'exercezi en sia secziun, giu la caschun da star da cumpignia e guder ina buna tschavera.

Intervenziuns

Duront igl onn da pumpiers 2023 essan nus vegni clamai tier differents seracass pigns ni medioclers. Era uonn essan vegni clamai tier in seracass a S. Carli en connex cun current electric. Seracass cun current electric han priu tier ils davos onns e pretendan ina supplementara atenziun da mintga singul pumpier. In ni l'auter seracass da barschament da cultira ni uaul saudan tier las sfidas annualas. In barschament din balcun e la fassada ha caschunau alla fin d'igl onn in survetsch extraordinari ed era pretensius per mintga pumpier en survetsch per evitar donns pli considerabels. En spezial ei da menziunar in spindrament da dus affons ord in ascensur en in casa da pliras famiglias a Morissen. Als ulteriurs seracass vein saviu dar, grazia al bien equipament, damogn ed evitar tras quei donns pli gronds. Nossa atgna segirtad ei tier mintga intervenziun d'emprema prioritad. Secumprovau ei tier las intervenziuns segirafranc era l'investiziun en in modul da ner/alv. Quel porscha al pumpier ch'ei vegnius fermamein en contact cun fem e fulin, la pusseivladad da sescumiar el liug per buc runar ils partichels fins dapertut vinavon. Ils pumpiers prestan mintg'onn survetsch da pichet duront igl open air Lumnezia e diregian il traffic a caschun dil marcau daniev annual.

Persunal

Cunquei che nus astgein beneventar dad onn tier onn adina puspei noviz pumpiers sereducescha il diember a moda naturala. Aschia fa ina regularisaziun extraordinaria negin basegn. Nies corp, cun siu territori da survetsch fetg spatitschau e vast drova in diember da pumpiers che po curclar las incumbensas permanentas. Sin fundament da nies diember acutal ei quella situaziun confortabla. Quei che pretenda denton ina stedia survigilonza dallas annadas futuras ed era garantir ina mobilitad nunlimitada.

Scolaziun

Cul menaschi da pumpiers 2023 vein nus profundau nies model da scolaziun einteifer las secziuns, Suraua, Lumnezia dado e Vrin/Lumbrein. El center dalla scolaziun digl onn da menaschi ein stadas la profundaziun en spindraments sut circumstanzas extraordinarias e sut relaziuns nocturnas e barschament d'ual. Uonn vein nus astgau beneventar Conradin Derungs el cader, suenter ch'el ha giu frequentau il cuors da meinagrappa a Tusaun. Gest suenter il cuors ha el saviu rinforzar il corp da pumpiers Lumnezia en la scolaziun cun sia nova savida. Ad el in cordial beinvegni el cerchel dil cader e bia plascher en quella nova sfida. Ils offiziers han frequentau la sera da perfectiun a Vattiz en cumminonza cun offiziers dils corps da pumpiers da Glion/Ilanz, Sursaisa e Val. Tras quels inscunTERS vegn era la collavuraziun intercommunala rinforzada.

*Rino Caviezel,
cumandant da pumpiers*

Impressiuns dallas activitads dils pumpiers Lumnezia

FINANZAS

Resultats quen communal 2023

Il quen da gudogn e sperdita 2023 siara cun in surpli da recav da CHF 2'018'008.63. Ils cuosts totals muntan a CHF 16'141'529.59 ed il recav total a CHF 18'159'538.22. Las amortisaziuns muntan a CHF 404'590.97. Tenor MAC2 ein amortisaziuns supplementaras buca admissiblas pli per investiziuns novas. Las amortisaziuns ordinarias succedan tenor ina tabella ch'il cantun dat avon. Cumparegliau cuagl onn precedent ein las amortisaziuns sereducidas levamein per rodund CHF 970'000.00. Il motiv per la reducziun ei dad ina vart la recumandaziun d'igl Uffeci da vischnauncas dil cantun Grischun en connex culla cudischaziun dallas taxas da colligiaziun. Quellas vegnan tenor MAC2 passivadas directamein tier las investiziuns las pli veglias. La vischnaunca Lumnezia ha aschia saviu amortisar dabia investiziuns vid igl aquaduct communal e la canalisaziun/ serenera directamein sur las taxas da colligiaziun.

Las investiziuns veglias, pia da quellas ch'eran succedidas avon la midada sin MAC2, ein vegnidadas amortisadas enteifer tschun onns (entochen fin 2022). Quei muntava ad ina summa annuala da rodund CHF 940'000.00 amortisaziuns che crodan pia ussa naven.

MAC2 meina a cuorta vesta a meins amortisaziuns. A liunga vesta denton, pia pils proxims decennis, sedattan adina dapli amortisaziuns. Per quei motiv eis ei dad esser precauts e mirar da tener constant il recav da taglia. La finamira dalla vischnaunca ei da saver finanzia tut ils projects ord atgna finanziaziun.

Il quen d'investiziun 2023 siara cun expensas totalas da CHF 4'205'244.43 ed entradas totalas da CHF 1'463'571.90. Las entradas ein d'attribuir per gronda part a contribuziuns federalas e cantunalas. Ultra da quei ein taxas da colligiaziun vid igl aquaduct communal e la serenera da rodund CHF 420'000.00 vegnidadas incassadas. Las taxas da colligiaziun ein sereducidas per rodund CHF 400'000.00 enviers igl onn 2022.

Las investiziuns principalas digl onn 2023 ein la sanaziun dalla pegna en casa da scola a Vrin, la sanaziun dil terren contaminau dil stan da tir Morissen, la sanaziun dalla piazza da scola da Cuschnaus, las lavurs da cuvrida dalla via Vitg Su a Morissen, la sanaziun dil provediment d'aua Lumbrein-vitg, la sanaziun dil tetg dall'Alp S. Carli a Morissen, la davos'etappa dallas vias da meglieraziun Vignogn, l'emprema etappa dallas vias da meglieraziun Degen/Vattiz, la senda da Nino Schurter (Nino Biketrail), las adattaziuns dil contuorn a Davos Munts, Degen, l'infrastructura a Parvalsauns, Vrin, cun parcadi, tualetta e suosta sco era las turbinas dil provediment d'aua ARA Turatscha, Degen.

Risguardond il surpli da recav, senza las amortisaziuns sco era finanziaziuns specialas (reservas), seresulta in cashflow da CHF 2'363'289.62. Il deficit da finanziaziun, cun risguardar il surpli d'expensas tier investiziuns, munta a CHF 378'382.91. Il deficit da finanziaziun munta che las investiziuns nettas han buca saviu vegnir finanziadas mo cul cashflow. Il quen communal 2023 siara enviers il preventiv communal 2023 cun in meglier resultat. Il surpli d'entradas ei per gronda part d'attribuir allas entradas da taglias.

Las contribuziuns dall'ulivaziun da finanzas ein sereducidas levamein enviers igl onn precedent. Medemamein han differentas contribuziuns da vischnauncas da padrinadi sco era donaziuns da persunas privatas menau ad in surpli d'entradas. Il manteniment da pliras vias sco era dallas immobilias ha buca dapertut saviu vegnir exequiu sco preventivau, quei che ha era menau al resultat final.

Dapli detagls tier las differenzas pli grondas ein d'anflar ellas divergenzas dil preventiv communal 2023 enviers il quen communal 2023.

*Daniel Solèr, president communal
e schef dil departament administraziun, segirtad publica
sanadad, segirtad sociala, finanzas e taglias*

La Scuola Lumnezia il 2023

Igl onn da gestiun ha il Cussegl da scola giu 9 sesidas e deliberau circa 60 tractandas. Denter auter eis el sefatschentaus cun l'elecziun da persunal. La recrutaziun da persunas d'instrucziun ei era in motiv che ha caschunau lavur supplementara alla direcziun da scola. Denton pretendan era las midadas socialas che seresultan dil temps inconstant e malregulau cuntinuadamein sligiaziuns. Las sfidas multifaras ein ambivalentas e la tscherca da soluziuns persistentas drova temps. Sequentamein ha la direcziun da scola il davos temps stuiu liquidar principalmein las sfidas dil mintgagi. Il temps per sefatschentar cun impurtontas incumbensas partenent la direcziun ed il svilup dalla scola ha muncau. Per quei motiv ha il Cussegl da scola decidiu la fin digl onn d'alzar la piazza dalla direcziun da scola da 70% sin ina piazza cumpleina. Cun quei pass ha il Cussegl da scola vuliu mantener e sviluppar in bien liug d'emprender pils affons dalla Lumnezia.

Il presidi e la direcziun da scola s'entaupan regularmein per tractar ils fatgs da scola. Igl inscunter denter il Cussegl da scola e las persunas d'instrucziun vegn tgiraus a caschun dallas visetas da scola e dalla meisa rodonda, che han liug annualmein.

Occurrenzas da scola

Sper ils gis da sport e skis tradiziunals ein las classas stadas mintgamai in gi sin viadi d'atun e da primavera. Sulettamein la 3. – 6. classa fa mo mintg'auter onn in viadi da primavera da dus gis. La primavera 2023 han els aschia giu negin viadi. A caschun d'injamna da project han la 5. e 6. classa primara realisau ensemen cun RTR ina producziun per l'emissiun da Minisguard. L'emissiun ha la televisiun emess il matg 2023, ins anfla ella tier Play RTR. La 3. classa superiura ha passentau il matg ina jamna da project a Freiburg, Tiaratudestga. Igl uost han scolaras e scolaras dalla 5. e 6. classa prestau lavur cumina a caschun d'in project dall'uniun Pro Biodiversität GR. Il gi digl avegnir han scolaras e scolaras dalla 5. e 6. classa accompignau ina persuna carschida alla lavur. Quei gi han era scolaras e scolaras dalla 1. superiura giu caschun d'emprender d'enconuscher ina clamada ch'ellas ed els han buca visitau ils davos dus onns. La 1./2. superiura ha visitau l'exposiziun Fiutscher a Cuera che presenta differentas clamadas. Il mars ha la 2. superiura saviu far ina jamna da fuffergnadi durant il temps da scola.

Lavur da giuventetgna

Dapi il 2017 lavuran las duas vischnauncas Ilanz/Glion e Lumnezia ensemen el sector dalla lavur da giuventetgna aviarta.

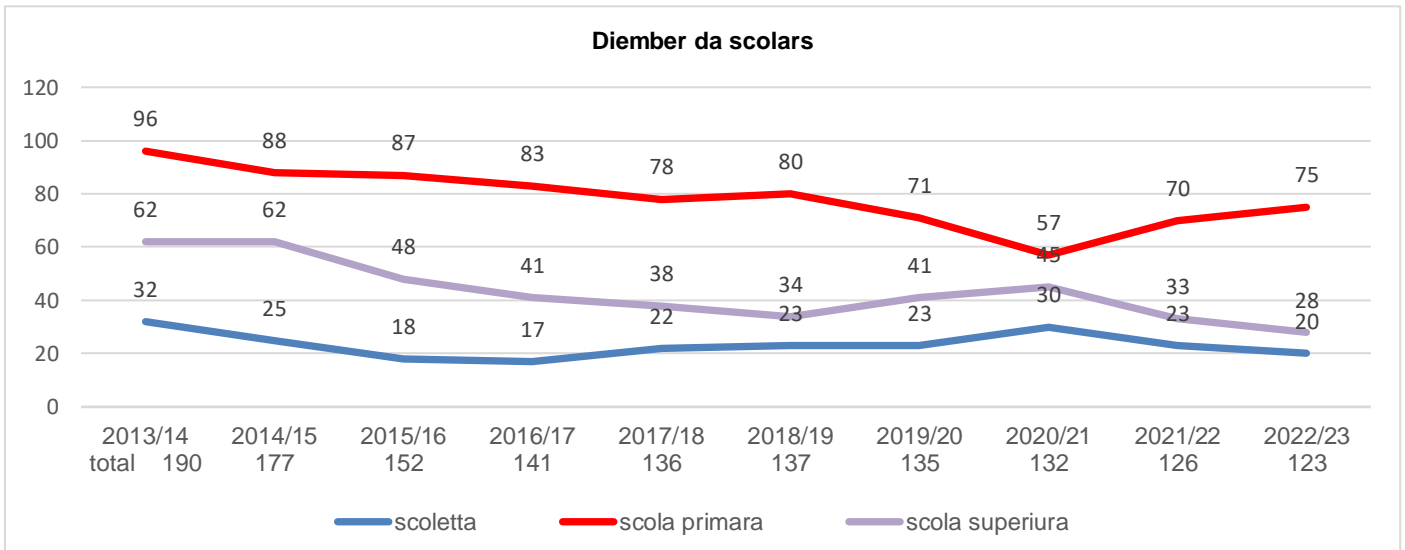
La finamira principala dalla lavur da giuventetgna ei, d'accompignar ils giuvenils sin via da vegnir carschi e da sustener els tier damondas. La lavur da giuventetgna ei ina cumpart dalla lavur sociala e creescha impurtonts loghens da svilu e d'educaziun, nua che giuvenils san separticipar tenor atgna motivaziun. Las scolaras ed ils scolaras san purtar atgnas ideas ella canorta, trenar ed emprender l'independenza, e surpender responsabladad. Quei succeda il bia el rom da projects ni duront il temps d'avertura dalla canorta. Marianna Couto, menadra dalla lavur da giuventetgna aviarta e siu team han in'ureglia aviarta per ils giuvenils, els stattan a disposiziun cun consultaziuns tier temas sco mobbing, tubac, drogas, sexualitad, consum da handy, encurir ina piazza d'emprendissadi e.a.v..

Durant il temps da scola s'entaupan ils giuvenils dil scalem superiur ella canorta en casa da scola a Cuschnaus. Marianna Couto e siu team arvan las portas per ordinari mintga vendergis naven dallas 16.00 – 21.00 uras. Damai ch'ils giuvenils vegnan directamein dalla scola, s'auda tiel program dalla sera ch'els cuschinan e maglian ensemen en in'atmosfera nunsfurzada, en buna cumpignia.

En collaboraziun culla crusch blava (Blue Cocktail GR) han ils giuvenils baghegiu ina nova bar ella canorta. In venderdis sera han ils giuvenils sut survigilanza da Marianna Couto baghegiu e colurau la nova bar. Igl uost han ils specialists da Blue Cocktail GR (crusch blava) menau atras in cuors da cocktail per giuvenils interessai. Ils participonts han empriu da mischedar e crear igl agen cocktail e decorar las bubrondas. Leutier han els survegniu in'investa ell'organisasiun d'ina bar, aschia ch'els han naven dil settember 2023 saviu menar la bar ella canorta.

Blue Cocktail, bubrondas senz'alcohol

Diember da scolaras e scolars

Il diember d'affons ei sesminuius ils davos onns. Cunzun sil scalem superiur ein las classas fetg pintgas. Quei ha per consequenza cumbinaziuns da classas, seigi enteifer il scalem ni l'annada. Igl onn da scola 2024/25 contonscha quei diember cun 22 scolaras e scolars il pli bass punct. Ils proxims onns crescha el denton puspei cuntinuadamein ed ei prevedentamein cun 44 dublegiaus sigl onn 2028/29. Sil scalem primar resta el ils proxims onns tier rodund 80 ed en scoletta crescha el da 20 sin ca. 30 affons.

Elisabeth Lorez
 presidenta dil cussegl da scola
 e schefa dil departament educaziun

1. e 2. superiura sin viseta tier il cussegl grond a Cuera

La 6. Classa primara ha creau moda ord gasettas durant l'instrucziun da pass per pass

Fundaziun da cultura Lumnezia

Per incumbensa dalla vischnaunca meina la Fundaziun da cultura Lumnezia la Casa d'Angel a Lumbrin ed igl Archiv cultural ad Uors. En cooperaziun cun ulteriuras instituziuns organischa ella guidas culturalas ed il Café Romontsch per talas e tals che vulan emprender romontsch. Ensemen cun Val S. Pieder e Sursassa ha la Fundaziun da cultura Lumnezia instradau il project «Convivenza» che vul promover il brat cultural e la convivenza denter convischins romontschs e gualsers, denter indigens, secund dimorants e hosps da vacanzas. Cul project «Residenza» vul la FcL plinavon promover il brat cultural denter artistas ed artists indigens ed jasters, plidentond cunzun la giuventegna.

Dad Anne-Louise Joel tier Marco Coray

Viers la fin digl onn da gestiun 2023 ha Anne-Louise Joel inoltrau sia demission sco menadra dalla Casa d'Angel e gestiunara dalla Fundaziun da cultura Lumnezia. Duront 10 onns eis ella sestentada a moda nunstunclenteivla per la realisaziun e sviluppiun dalla Casa d'Angel sco casa da cultura dalla Lumnezia. Ad ella eis ei reussiu da posizunar quella ordvart bein ton enteifer sco ordeifer la regiun. Sut sia egida ein vegnidas realisadas otg exposiziuns annualas che han gudiu in ordvart bien resun. Ella ha capiu da tgirar il patrimoni cultural lumnezian ed el medem mument era arver la casa per artistas ed artists da renum naziunal e schizun internaziunal. La gestiunara partenta ha plinavon era coordinau las differentas activitads dalla Fundaziun da cultura. Alla menadra partenta admetta il cussegl da fundaziun in resenti engraziament per siu ordvart grond engaschi en favur dalla cultura en Val Lumnezia.

Sco niev menader dalla Casa d'Angel ha la FcL eligi Marco Coray da Mustér. El ha studegiu historia d'art e giurisprudenza ed ei staus engaschus el decuors dil davos onns en pliras scharchas dall'economia privata. Ad el fagein nus in cordial beinvegni e gavischein bia plascher e satisfacziun en quella interessanta e varionta incarica.

Marco Coray, niev menader dalla Casa d'Angel

Casa d'Angel

Ella Casa d'Angel, la casa da cultura dalla Lumnezia, vegnan realisadas cun bia engaschi e pissiun exposiziuns prospectivas d'art e cultura cun curaturas e curaturs hospitonts ed artistas ed artists indigens ed jasters. Il program accumpignont cumpeggia mintgamai referats, pigns concerts, guidas sco era ina purschida d'intermediaziun per affons e carschi. Cun ina frequenza annuala da passa 3 000 entradas ei la Casa d'Angel daventada in'impurtonta instituziun culturala dalla regiun cun in'irradiaziun lunsch sur quella ora.

L'exposiziun annuala 2023/24, intitulada «Hèhè» ei stada dedicata a detgas e raquents dalla Lumnezia. Ils visitaders ein vegni menai tras l'exposiziun sils fastitgs dil «Hèhè» sco figura mitologica. Dad ina staziun acustica a l'autra ein visitadras e visitaders vegni menai dalla stiva da raquents vi ella stiva da canzuns entochen agl art e las medias modernas ella secunda alzada. Dapertut han ins saviu percepì che veglias detgas e praulas inspireschan adina puspei artists, musicists, dessignaders e personas dil film e dil teater.

Anne-Louise Joel, anteriura menadra dalla Casa d'Angel

Sarah Clavadetscher ha realisau l'intermediaziun artistica per las las scolas. Alla fin dalla guida atras la casa han ils visitaders sezs astgau daventar creativs, laschond inspirar dil spért dalla casa, il «Hèhè». Las exposiziuns en Casa d'Angel vegnan mintgamai accumpignadas d'ina gruppa d'Angelistas. El decuors dalla exposiziun han giu liug plirs arranschaments accumpignonts. Per l'emprema gada ei l'exposiziun vegnida curatada entiramein da Anne-Louise Joel.

«Hèhè» ella Casa d'Angel

Archiv cultural Lumnezia

Igl archiv cultural dalla Lumnezia, installaus en Casa da scola ad Uors, vegn menaus da Simon Derungs e da Gian Carlo Albin. El decuors digl onn ei igl archiv cultural vegnius frequentaus ton da persunas singulas sco da gruppas. Igl archivar ha astgau prender encunter documents, fotografias e cudischs ord plirs relaschs privats ch'enriheschan essenzialmein la collecziun digl archiv cultural. Simon Derungs ei s'occupaus da rudien dalla historia dil Bogn da Peiden ed ha saviu presentar quella cun caschun da pliras reunions culturalas.

Café Romontsch

Il Café Romontsch sedrezza a persunas che vulan emprender romontsch. La finamira dallas sentupadas meinsilas organisadas da Rina Caviezel ei da vegnir ensemen, paterlar, cantar e guder ina biala sera da cumpignia. Las sentupadas vegnan mintgamai frequentadas da 10-15 persunas. In punct culminont digl onn 2023 ei stau il viadi a Berna en Casa federala, nua che participontas e participonts ein vegni guidai dalla Lumneziana Giuanna Caviezel che meina il post federal per translaziuns romontschas. La sera finala ha giu liug a Vrin. Da cuminonza ei vegniu fatg creflis, cantau canzuns da Nadal e tedlau in pign concert da da flautas dirigius da Trudi Cantieni. Suenter ina activitad da plirs onns sco menadra dil Café Romontsch ha Rina Caviezel deplorablamein decidiu da calar. Ad ella admettein nus in bien engraziament per siu engaschi.

«Cafè Romontsch» per tuts quels che han interess d'emprender romontsch

Cudisch dalla Lumnezia

Cul cudisch «Lumnezia – ses nums e sias detgas, sia historia e sia cultura», redigius da Martin Cabalzar ha la Fundaziun da cultura Lumnezia realisau in'ovra cumplexsiva e da standart davart la historia culturala dalla Lumnezia. L'ovra voluminusa da 360 paginas ei rehomein illustrada e dat ins survesta davart la historia, la cultura ed il svilup economic e social en Val Lumnezia naven da Crestaulta alla fusiun dallas vischnauncads lumnezianas d'avon 10 onns.

Ella localisescha plinavon varga 2'000 nums da cuntrada e cultira e metta quels en connex cun rodund 280 veglias detgas indigenas. Il cudisch cuntegn plinavon rodund 200 fotografias veglias e novas e vegn accumulignaus d'ina Panotura digitala realisada da Marc Cathomen.

La nova publicaziun ei vegnida presentada el rom d'ina scuntrada culturala ordvart bein frequentada cun varga 200 persunas il fevrer 2023 a Vella. Cooperau alla scuntrada culturala han igl ensemble vocal «Canorus», ils cantauturs «Alexi e Marcus» ed ils acturs «Angela ed Ursin».

La publicaziun dil cudisch ei vegnida presentada publicamein ed ha giu in ordvart bien resun.

Project Convivenza

El rom dil project «Convivenza» che vegn dirigius da Tobias Heinisch e Rita Schmid han giu liug treis concerts ordvart bein frequentai a Val S. Pieder, Cuschnaus e Flond. Separticpai ein Alexi e Marcus, Valimusic, Akzent Vals, Canorus Lumnezia e la formaziun Fiddling Millers. Per la coordinaziun ha Alexi Nay procurau. Sper quei brat intercommunal denter Lumnezia, Val S. Pieder e Sursaiassa/Mundaun vul Convivenza era promover il dialog denter indigens e jasters. Per quei intent ei vegniu realisau la stad 2023 a Cuort/Sursaiassa il project «Casa sil Punct» cun installaziuns dall'artista Andrina Casutt. Tut en tut ein vegnidas realisadas 11 occurrenzas ch'ei stad as frequentadas da total 760 persunas. Ils arranschaments principals ein stai: il podi davart las differenzas dialectalas denter Val e Sursaiassa, las producziuns dalla gruppa da sunatibas, dil chor da sgugialaders Zervreila e dil chor Opera Viva. Per conclusiun dil project ei il teater cun maschinas agricolas sut il tetel «Ei vegnan a secalmar» inscenaus dil collectiv «Buatsch» da Tersnaus vegnius daus a Sursaiassa.

AmitgAs dalla cultura lumneziana

Per promover la schientscha e las valurs culturalas dalla vallada e l'indentificaziun d'indigens e hosps da vacanzas culla Casa d'Angel e las ulteriuras activitads ha la FcL creau la gruppa «AmitgAs dalla cultura» Actualmein fan rodund 50 persunas part da quei gremi da fautors che vulan dar impuls cultural e sustegnan la FcL cun ina contribuziun annuala. Cun satisfacziun ha la Fundaziun da cultura Lumnezia priu enconuschientscha che la Regenza ha undrau dus Lumnezians, Leander Albin e Bianca Meier (alias Bibi Vaplan) cul premi cultural da promoziun.

Impressiun dils arranschaments «Convivenza/CantauturAs»

Project Residenza

Ensemen cul collectiv da Tersnaus ha la FcL realisau ella veglia casa da scola da Tersnaus il project «Residenza» per projects artistics. Il program da pilot ei fruntaus sin grond interess tier artistas ed artists da tut l'Europa, aschia che nus vein saviu selecziunar. La finamira dil project ei da porscher ina dimora calma ed inspironta per realisar projects artistics e culturals che han ina relaziun cun tematicas indigenas. Ils resultats da quels luvratoris duein vegnir presentai alla publicitad.

Project da transfurmaziun

En connex cul project da transfurmaziun lantschus dalla Confederaziun ha la FcL realisau ina nova preschientscha digitala e creau entgins products exclusivs per la stiziunetta en Casa d'Angel. Aschia ha l'artista Sarah Clavadetscher concepiu ensemen cun Mieke van Santen, Manuel Caminada e Bettina Brunold teilas, sacs da marena e tastgas.

Cussegl da fundaziun

Il cussegl dalla Fundaziun da cultura Lumnezia secumpona dallas suandontas persunas: Martin Cabalzar (president), Ramun Capaul (vicepresident), Alexi Nay (actuar), Silvio Capeder (cassier), Eva Riedi (assessura) e Martin Heisch (assessor). La vischnaunca Lumnezia ei representada el cussegl da fundaziun cun il gerau da cultura Remo Derungs.

Legendas:

1. Mutaziuns ella direcziun dalla Casa d'Angel: Sunter 9 onns da fritgeivla activitad ei Anne-Louise Joel seretratga. Siu successur daventa Marco Coray.
2. L'exposiziun annuala 2023/24 «Hèhè» en Casa d'Angel ei stada dedicata allas detgas e praulas ord Val Lumnezia e lur inspiraziun artistica.
3. Igl archivar cultural Simon Derungs ei s'occupaus dalla historia dil Bogn da Peiden.
4. Al Café Romontsch menaus da Rina Caviezel sentaupan persunas che han interess d'emprender romontsch.
5. Il cudisch «Lumnezia – ses nums e sias detgas, sia historia e sia cultura» da Martin Cabalzar cumbinaus cun ina Panotura ei in'ovra complessiva e da standart davart la historia culturala dalla Lumnezia.
6. El rom dil project Convivenza ei vegnidas arranschadas differentas occurrenzas a Val S. Pieder, Cuschnaus, Flond e Cuort/Sursaissa.
7. El rom dil project «Transformaziun» ein vegni realisai differents products exclusivs cun material indigen.

20 onns Passiun

Gia 20 onns eis ei anavos che la davosa Passiun ei vegnida giugada a Vella. Sco regurdientscha ha la vischnaunca schau ir il video dalla Passiun, sur in beamer ella baselgia s. Stiafen a Cumbel, duront il Marcau Daniev. En quei mument ha la populaziun giu la pusseivladad da prender in vistgiu original da quei temps sco regurdientscha a casa. Igl ei legrevlamein vegniu fatg grond diever dalla purschida.

Baselgia s. Stiafen, Cumbel

Uniuns

La musica Greina Vrin ha astgau festivar 150 onns. Ella ei la pli veglia musica en Lumnezia ed era ina dallas veglias el cantun Grischun. Ei han fatg ina gronda fiasta cun concert e musicas hospitontas. Era ha ei dau in bi til da fiasta. Mo il meglier a vus per il futur!

Uniun da musica Greina, Vrin

Igl ei bi da veser che la cultura viva vinavon en nossa bellezza Val! Engraziel zun fetg a tut ils amatars da musica e cant sco era dil sport per vies engaschi. Las uniuns ein fetg impurtontas per il beinstar da nossa vallada.

*Remo Derungs,
schef dil departament da cultura*

Revista da lavurs exequidas

Vias communalas e fermadas da posta

- Cumbel: Nova suosta da posta.
- Vignogn: Engrondui parcadi public Fraissen.
- Via Vitg Su, Morissen: Sanaziun dalla via
- Masauns, Camuns (Suraua): Sanaziun dils parcadis.
- Crest, Surcasti (Suraua): Sanaziun enviader
- Plaz Cadruvi, Cumbel: Sanaziun dil plaz
- Degen: Remplazzau cazzolas veglias d'illuminaziun publica entras cazzolas da LED

Via Vitg Su, Morissen

Canalisaziun

- S. Andriu, Lumbrin: Separaziun lingias da canalisaziun
- ARA Turatscha, Degen: Adattaziun pilotadi
- ARA Turatscha, Degen: Installaziun turbina d'aua da beiber

Sanaziun dalla cuvrada dalla combra d'aua a Seglias

Provediment d'aua

- Lumbrin: Finiziun dallas lavurs per la sanaziun dil provediment d'aua
- Sur Val – Davos Munts: Remplazzau lingia d'aua en connex cun la sanaziun dalla via
- Seglias: Sanaziun cuvrada combra d'aua
- Camuns, Suraua: Adattaziun pilotadi reservuar Zeznas
- Camuns, Suraua: Sanaziun provediment d'aua
- Dual, Lumbrin: Sanaziun provediment d'aua

Via da scola Cuschnaus

Nathan Solèr,
schef dil departament
traffic, ovras publicas, ambient

Uffeci da baghegiar

Il december 2022 hai jeu astgau entrar en uffeci e sedar giu cun quella tematica. Fatgs da baghegiar tucan buca tier mia professiun, denton sun jeu staus fetg motivaus da seprofundar en quei dossier.

Duront igl onn 2023 han lura plirs conlucers bandunau igl uffeci. Aschia eis ei stau ina sfida d'occupar il uffeci da baghegiar egl onn 2023 completamein niev. La fin digl onn 2023 stat igl uffeci da baghegiar cheu cun las collaboraturas Regula Eichenberger e Manuela Capaul, che ein omisuas niev el secretariat dilg uffeci da baghegiar. Lenia Collenberg ei la fin digl onn 2023 aunc engaschada parzialmein e vegn a partir digl uffeci en paucs meins.

En nossa vischnaunca, ni meglia getg els coacs dilis biars da nos vischinadis sesanflan casas ch'ein completamein ni parzialmein sut schurmetg dalla tgira da monuments. Per prezar va ei buca mo per casa singulas, per part vala il context cul contuorn ed il maletg dil vitg sco digns da mantener. Cheu ei clar che las differentas partidas san era ver differentas vestas ed aschia drova ei in ni l'auter cumpromiss sin mintga vart.

Per motiv ch'in da nos cussegladers da furmaziun, Michele Vasella ha dau giu siu mandat tier la vischnaunca sin la fin digl onn 2022 ha era quei post stuiu vegnir definaus da niev, aschia ha la suprastanza elegiu dus cussegladers novs per nossa vischnaunca, Patrick Rothmund e Vincenzo Cangemi, duas persunas perquei che nus vein giu la finamira dad esser pli speditivs e saver parter si ils vischinadis per las examinaziuns. Vinavon resta Gion A. Caminada nies cusseglader da formaziun per il vischinadi da Vrïn.

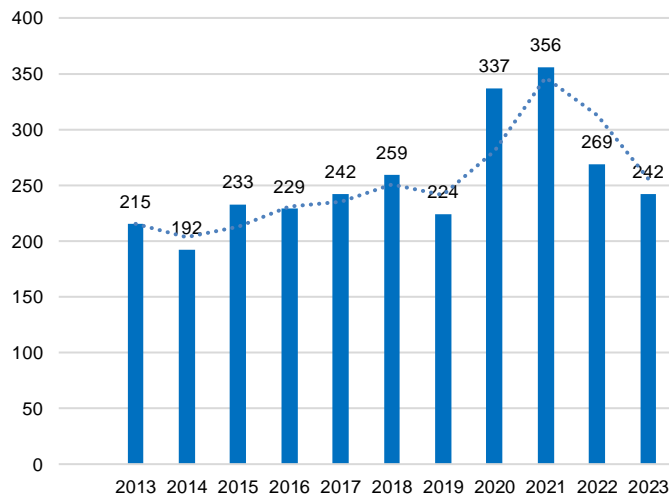
Novas collaboraturas egl uffeci da baghegiar, novs cussegladers da formaziun e vinavon in'expertisa externa per l'examinaziun dilis cass da baghegiar ei stau il 2023 ina sfida.

Sustenius vegn igl uffeci dalla cummissiun da baghegiar. Sper il schef da departament ein Alexa Cavegn e Gian Peider Casanova vinavon commembers dalla cummissiun. La cummissiun da baghegiar s'entaupa mintga duas jamnas per ina sesida.

Ei vegn vinavon cheu ni leu a druvar in tec dapli pazienza tochen ch'il team digl uffeci ei seluvraus en e tut che gira optimal, mo nus stein vidlunder e fagein il pusseivel.

Bien engraziament per vossa capientscha e sin ina buna collaboraziun cugl uffeci per fatgs da baghegiar.

Proceduras da baghegiar 2013 - 2023

La fin 2023 ein aunc stadas libras suandontas parcelas che la vischnaunca metta a disposiziun en dretg da baghegiar.

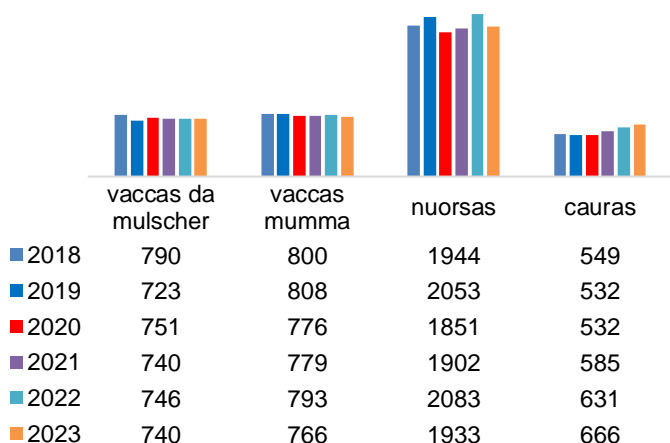
Degen	Bual da Rumein	1
	Vattiz	1
Lumbrein	Sut Gassa	1
Morissen	Bual	2
Suraua	Planezzas	5
Vignogn	Fraissen	2
Vrïn	Cudiala	1
	Furnagl	1

*Gian Caduff,
schef dil departament
per fatgs da baghegiar*

Fatgs d'agricultura

Igl unviern 2022/23 ha ei buca dau neiv. Il fevrer ha igl unviern gia bandunau nus. Aschia veseva ei ora seunter ina stad fetg schetga, engrazievlamein ha ei dau pulit stedi urezis. Denton han ils responsabels d'alp adina giu da sbatter per haver avunda aua per buentar las muntaneras.

Diember d'animals

Il diember d'animals da nez ei ils davos onns buca variada fetg. E quei era sch'ei dat adina pli pauc menaschis d'agricultura.

Co vesa il diember d'animals da nez ora en cumparegliaziun cantunala, cumparegliau cun las vischnauncas el cantun?

Rangaziun diember biestga bovina GR:

Lumnezia 3849

Glion 2778

Stussavgia 2676

Rangaziun diember da nuorsas GR:

Scuol 3129

Lumnezia 1933

Poschiavo 1609

Rangaziun diember da cauras GR:

Lumnezia 666

Surses 539

Cuera 428

Resumaziun cumparegliaziun da diember animals da nez, Scuol ha dapli nuorsas che la Lumnezia. Cheu semuossa ei era che la Lumnezia ha ina fetg gronda surfatscha d'agricultura, per contonscher in tal diember d'animals da nez.

Lupo

«Wannaspitzrudel» il fevrer ha il luf M103 stuiu vegnir sittaus pervia d'ina blessura, il 2023 ei il triep sesligiaus. Aschia che nies perimeter dalla vischnaunca, cruscha aunc cul perimeter dad il triep da Valgronda.

La stad ei la senda Vrin – Val (Patnaul) stada serrada, sin basa dil conflict denter schumetg da muntanera e turissem, duront il temps d'alpegiaziun a Patnaul.

Ina biala summa havein nus era uonn puspei investau en buentaders per pastiras ed alps.

Suandontas lavurs da manteniment ein vegnidas exequidas igl onn 2023, vid l'infrastructura dallas alps:

Parvalsauns:

- Las duas entradas dalla tegia vegnidas megluradas

Valeglia/Patnaul:

- Engondiment vid la tegia da Bargianicla

Sezner:

- planisaziun niev stan da mulscher

S. Carli:

- nova cuschina
- nova lingia da latg (S. Carli – Morissen)

Vias d'alp:

- Rugalau las vias tenor basegns
- Staviala Vedra pintgas migliuraziuns vid il catram

Ovras da meglieraziun:

Uonn havein nus saviu realisar l'emprema etappa dil project da sanaziun vias Lumnezia cun realisar il tschancun da Surval a Davos Munts. Plionavon ei la cuvrada da catram, dalla davosa etappa digl anteriur project da sanaziun vias Vignogn, vegnida exequida. Quei project aveva aunc la vischnaunca da Vignogn approbau.

Jeu engraziel a tuttas/tuts per lur engaschi per l'agricultura!

Martin Sgier,
schef dil departament agricultura

Uffeci forestal Lumnezia

Igl onn 2023 ein suandonts tagls da lenna vegni exequi:
 Cavalsers, Camuns
 Sur Preit, Surcasti
 Crest Setg, Surin
 Val Mulin, Lumbrein
 Plaun da lenna, Cumbel

Vitier ein las utilisaziuns sfurzadas egl uaul da vischnaunca vegni rumiai. Entras ils tagls da lenna ein ca. 60.40 hectaras uaul vegnidas contrivadas ed igl ei resultau 7678.35 fm lenna.

Uaul giuven, lenna da stanga e spessom ein vegni cultivai a Gloriet, Tersnaus e Cuschias, Morissen. Il project da biodiversitad «Gianastga» ei puspei vegnius tgiraus. En tut ei 5.9 hectaras uaul giuven vegnius cultivaus.

Smaccada da neiv Pleif, Vella

Las vias d'uaul ein vegni mantenidas cuntinuadamein dil survetsch tecnic communal.

Quen

Il quen muossa en cumparegliaziun cul preventiv suandonts divergenzas:

Tier las expensas da CHF 467'235.90 ha ei dau ina sminuaziun da CHF 275'674.10 viers il preventiv. Las entradas da CHF 424'926.65 ein sesminidas viers il preventiv cun CHF 161'073.05.

Remarcas finalas

La neiv entschatta d'unviern 2023/24 ha sigl entir intschess da revier caschunau donns che vegnan luvrai si la primavera 2024. Il preventiv sco era il program annual han saviu vegnir teni en.

Crana da suga mobila Cavalseres, Camuns

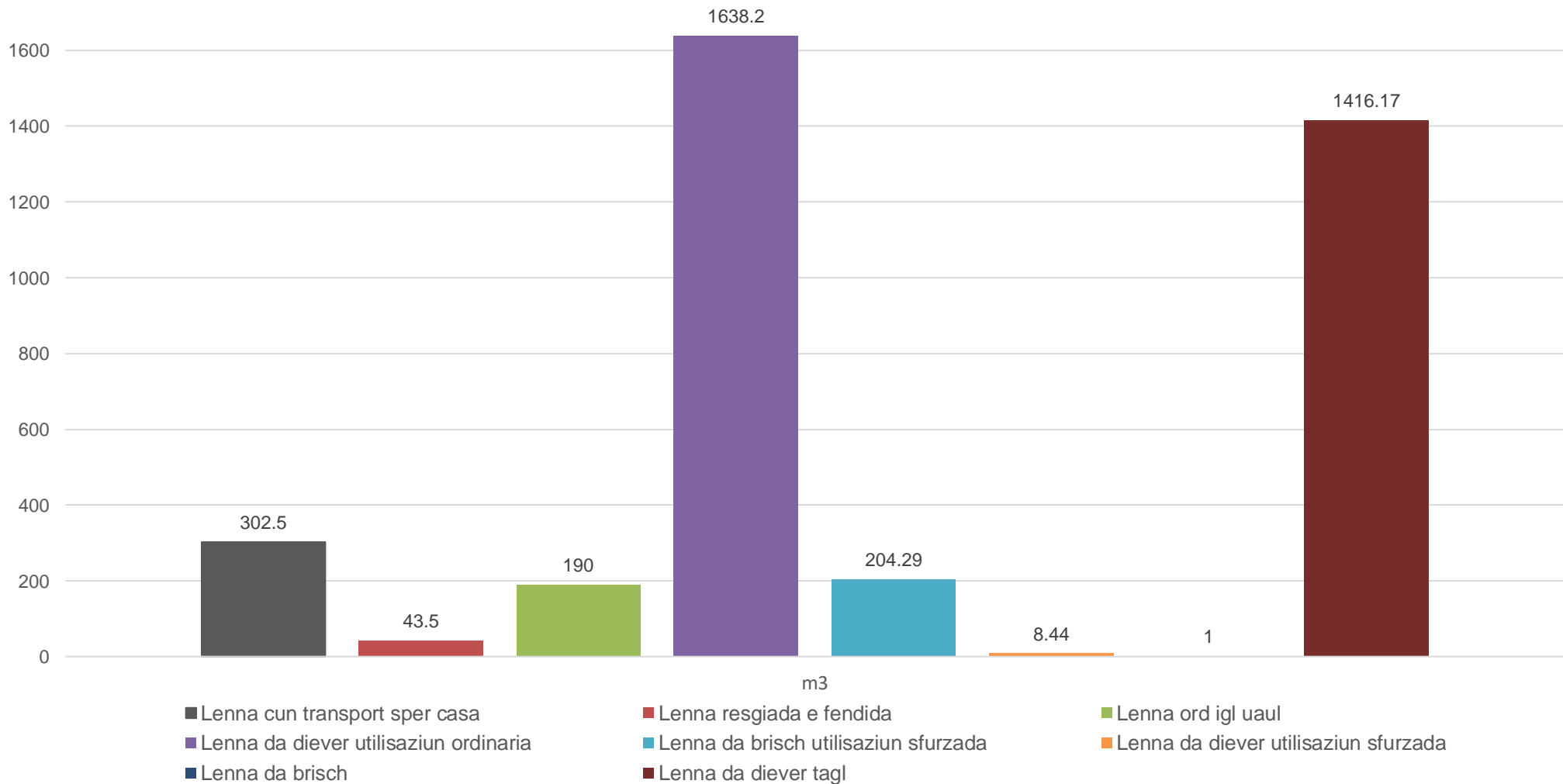
Deposit da lenna Suadetsch, Peiden

Dominik Möller, selvicultur

Sogn Luregn, Surcasti

Empustaziuns da lenna 2023

Departament turissem / svilup d'economia

	Expensas	Entradas
Survesta taxas turisticas		
Taxas da hosps		780'324.45
Taxas turisticas		189'196.90
Total incasso		969'521.35
Contribuziuns a Surselva Turissem SA		
Taxas turisticas	189'196.90	
Taxas da hosps *)	344'188.30	
Total a Surselva Turissem SA	533'385.20	
Rendaquen vischnaunca		
Cumpra e reparatura maschinas ed uaffens	23'643.30	
Divers manteniments e material da diever	9'500.00	
Tariffa nulla (bus gratuit duront igl unviern)	112'199.45	20'000.00
Bus da skis, bus turistic, bus alpin	71'133.25	7'076.80
Premias assicuranza da caussas	8'763.75	
Survetschs da tiarzs e honorars da cussegliaiders externs	349.60	
Cuosts da planisaziun per preprojects	0.00	
Runal affons pigns	8'500.00	
Loipas	7'182.20	525.00
Controllas da pista	0.00	
Plazza da glatsch	75'485.10	5.00
Sendas da bike e da viandar	78'546.05	160.00
Purschidas Davos Munts	47'625.75	
Plaz da tennis	27'967.70	
Campadis	0.00	
Carta da hosps, events e projects proprietaris secundas habitaziuns	79'879.00	
Staziun cargar e-bikes	36'000.00	
Occurrenzas (Marcau Daniev, fiasta 1. d'uost)	12'204.35	2'860.00
Fundaziun da cultura Lumnezia	55'000.00	
Webcams	3'901.80	
Banderolas da reclama Valgronda e Peiden Bogn	800.00	2'040.00
Cuosts da persunal luvriers communal	215'998.30	
Contribuziuns ad instituziuns	1'553.35	
Contribuziun Open Air Lumnezia	32'310.00	
Sponsoring	38'964.00	
Amortisaziuns ordinarias	28'799.00	
Tscheins da locaziun e cuosts accessoris		39'228.55
Total vischnaunca	976'305.95	71'895.35
Resumaziun	1'509'691.15	1'041'416.70
Surpli cuosts vischnaunca		468'274.45

*) Tenor la nova cunvegna da prestaziun denter la vischnaunca Lumnezia e Surselva Turissem SA (en vigur dapi igl 1. da schaner 2021) munta la contribuziun dallas taxas da hosps a 42% ord las entradas annualas dallas taxas da hosps. Sco basa valan mintgamai las entradas preventivadas per igl onn actual.

ENGRAZIAMENT

Per finir engraziein nus a vischinas e vischins pil sustegn e la confidanza che nus havein astgau guder el decuors digl onn vargau. In cordial engraziament admettein nus allas representantas ed als representants dils organs politics e dallas cumissiuns communalas per la buna collaboraziun en favur da nossa vischnaunca. En quei engraziament lein nus era includer las colaboraturas ed ils colaboraturs da noss'administraziun, las persunas d'instrucziun, ils selviculturs ed ils luvriers dil survetsch tecnic sco era las ulteriuras employadas ed ils ulteriurs employai da vischnaunca. Engraziar lein nus era a tut las uniuns che promovon cun lur activitads la cuminonza ed il spért cumineivel.

PROPOSTA

La suprastonza communal propona allas vischinas ed als vischins da prender enconuschientscha dil rapport annual e d'approbar il quen annual 2023.

SUPRASTONZA COMMUNALA

Solèr Daniel, president communal, Morissen
Capeder Curdin, vicepresident, Cumbel
Caduff Gian, Cumbel
Cavegn Primus, Vella
Derungs Remo, Vignogn
Lorez Elisabeth, Surcasti
Sgier Martin, Lumbrein
Solèr Nathan, Lumbrein

CUMISSIUN DA QUEN E GESTIUN

Collenberg Ciril, president, Lumbrein
Caduff Gionin, Vattiz
Soller Kurt, Vella

CUMISSIUN DA BAGHEGIAR

Caduff Gian, Cumbel
Casanova Gian Peider, Vella
Cavegn Alexa, Vella

CUMISSIUN PER FATGS DA CATASTROFAS (STAB DIRECTIV COMMUNAL)

Solèr Daniel, president, Morissen
Caviezel Rino, Vella
Caviezel Silvana, Vella
Sgier Gabriel, Cumbel
Solèr Nathan, Lumbrein

CUMISSIUN DA PUMPIERS

Caviezel Rino, cumandant, Vella
Caduff Marcel, Morissen
Solèr Daniel, Morissen

CUSSEGL DA SCOLA

Lorez Elisabeth, presidenta, Surcasti
Capaul Nina, Lumbrein
Casanova Gion, Vignogn
Derungs Gian Reto, Vella
Schwyter Eveline, Vella

CUMISSIUN LAVUR DA GIUVENTETGNA ILANZ/GLION E LUMNEZIA

Lorez Elisabeth, presidenta, Surcasti
Collenberg Carla, Lumbrein
Hohl Michal Karin, Castrisch
Meier Goll Bernhard, Sagogn
Riedi Helen, Glion

CUMISSIUN DA GIUVENTETGNA LUMNEZIA

Lorez Elisabeth, presidenta, Surcasti
Blumenthal Giulio, Surcasti
Caduff Sarina, Cumbel
Collenberg Carla, Lumbrein
Weishaupt Chiara, Degen

ADMINISTRAZIUN COMMUNALA

Cavegn Marcus, canzlist, Vella (100%) (entochen 01-2023)
 Caviezel Silvana, canzlista, Vella (100%)
 Caduff Marcel, Morissen (20%)
 Caduff Rudolf, Cumbel (100%)
 Capaul Manuela, Degen (60%) (naven da 11-2023)
 Casanova Simona, Vignogn (emprendista) (naven da 08-2023)
 Cavegn Julia, Sagogn (40%) (naven da 01-2023)
 Collenberg Lenia, Morissen (50%)
 Collenberg Rita, Morissen (50%) (naven da 02-2023)
 Crivelli Selina, Degen (80%)
 Eichenberger Regula, Vella (60%) (naven da 05-2023)
 Giger Patricia, Schluein (100%)
 Solèr Chiara, Lumbrein (emprendista)
 Venzin Nicole, Morissen (100%)
 Veraguth Ursula, Degen (80%) (naven da 09-2023)
 Wolf Daniel, Vella (100%)

SURVETSCH TECNIC

Sgier Gabriel, menader, Cumbel (100%)

Luvvers communalis

Arpagaus Remo, Cumbel (100%)
 Bundi Clau, Cumbel (100%)
 Bundi Ursin, Morissen (100%)
 Cajochen Lucas, Degen (100%)
 Caminada Franco, Lumbrein (100%)
 Capaul Leo, Lumbrein (100%)
 Carigiet Dumeni, Morissen (100%)
 Derungs Seppli, Camuns (100%)
 Rüegg Johann, Vella (100%)
 Tanno Werner, Vella (50%)

Survigiladers da serenera

Casanova Reto, Surcasti (25%)
 Casanova Ivo, Vignogn (100%)
 Caviezel Serafin, Vrin (15%)

Pedels da scola

Capaul Martin Giusep, Lumbrein (100%)
 Venzin Alfred, Vella (60%)
 Venzin Irene, Vella (70%)

Manischunz bus turistic e pedel

Gloor Ueli, Morissen (40%) (entochen 07-2023)

Manischunzs bus turistic

Möll Urban, Vella
 Heisch Remo, Cumbel (naven da 07-2023)
 Liesch Wally, Vella (naven da 12-2023)

Persunas da schubergiar

Albin Ignaz, Uors
 Bundi Yvonne, Cumbel
 Collenberg Gerhard, Morissen
 Derungs Elisabeth, Vignogn
 Dos Santos Amaral Fonseca Ines, Vattiz
 Wolf Olivia, Vella

UFFECI FORESTAL

Müller Hans, menader, Duin (100%) (entochen 01-2023)
 Möller Dominik, menader, Castrisch (100%) (naven da 08-2023)

SCOLAZIUN*Organisaziun da scola*

Cabalzar Claudia, meinascola, Sumvitg (70%)
 De Girogi Nadine, direcziun, Vella (50%) (naven da 08-2023)
 Derungs Jolanda, secretaria, Degen (30%)

Persunas d'instrucziun

Albin Leander, Tersnaus (50%)
 Alig Irena, Vella (70%) (naven da 01-2023)
 Alig-Decurtins Rosvita, Vrin (60%)
 Arpagaus Nina, Luven (30%) (naven da 08-2023)
 Berther Larissa, Sedrun (80%) (entochen 01-2023)
 Bertogg André, Sevgein (20%) (entochen 07-2023)
 Blumenthal Carli, Cumbel (95%)
 Cabalzar Pierina, Cumbel (85%)
 Caderas Rahel, Ladir (85%)
 Cadruvi Rilana, Trun (30%) (entochen 07-2023)
 Caduff Armin, Cumbel (50%)
 Caduff Maria, Cumbel (95%)
 Calörtscher Seraina, Sumvitg (95%)
 Casanova Evelyn, Vrin, assistenta (40%)
 Derungs Irena, Vignogn (55%)
 Derungs Marina, Vignogn (100%)
 Gansner Luzia, Flond (80%) (naven da 08-2023)
 Halser Sonja, Glion (60%) (naven da 08-2023)
 Halter Pieder Antoni, Vella (50%) (entochen 08-2023)
 Hirzel Severin, Falera (50%) (naven da 08-2023)
 Hosang Andriu, Sumvitg (85%)
 Huonder Fadri, Mustér (100%) (entochen 07-2023)
 Janka Livio, Trun (100%)
 Mazzone Katia, Malix (10%)
 Montalta Danica, Morissen (50%)
 Niedzwiedzki Mateusz, Cuera (10%) (entochen 07-2023)
 Renetzeder Daniel, Castrisch (95%) (entochen 07-2023)
 Schmid Natascha, Glion (95%)
 Spescha Bianca, Laax (95%) (naven da 08-2023)
 Tönz Patrizia, Sagogn (25%)

BIBLIOTECA LUMNEZIA

Pensum tenor uras da lavur
Cavegn Petronella, menadra, Vella
Blumenthal Irena, Vella
Bundi Silvia, Morissen
Casanova Michelle, Vella
De Giorgi Barbara, Vella
Spescha Margreta, Vella

CANORTA LUMNEZIA

Gomes Couto Marianna, menadra, Cuera (naven da 01-2023)

Survigilanza canorta

Cadonau Jasmin, Flond (10%) (naven da 08-2023)
Frehner Sabrina, Castrisch (10%) (entochen 07-2023)
Hossli Lia Fadrina, Vattiz (7%) (naven da 11-2023)
Luzi Ursina, Vuorz (10%)
Solèr Fabiana, Vella (3%) (naven da 10-2023)
Spreiter Flurina, Trin Mulin (10%) (entochen 06-2023)

Vischnaunca Lumnezia
Palius 32D
7144 Vella

Telefon 081 920 60 00

info@lumnezia.ch
www.lumnezia.ch